



SOMOGYI JÓZSEF EMLÉKMŰTERV

Baranyi Ferenc

MÁJUSI DAL

Torkunk harsány ágyú-torok:
vidám dalt lö magásra,
s az ég-re-nyitott dal-tüzet
a szellő megkavarja.

A nevetés — mint repülő —
a tárt egekre berren,
s fényes, bukfencező kedély
villan a fellegekben.

A forgók — mint a hangulat
propellerei — fürgén
pörögnek szerteszét a fény
acéltüstü ezüstjén —

megyünk, megyünk. Az emberek
kezüik egymásnak adják,
s a zengő sugárutakon
szétömlik a szabadság.

vok — úgy látszik, elhítték egymásnak, a kibicék is elhítték.

Izgalmas játék folyt a tapintható, de felismerhetetlen kártyákkal a téren, ahol a munkanélküliek túrték sorsukat, a kibicék talán a játékosoknál is jobban izgultak. A rejtvényt sohasem fejtettem meg, mert a leglobogóbb parti közben arra jött egy szőke kislány — a többi már úgy is sejtik...

Ha már a szenvedélynél tartunk, hadd meséljem el, mi történt jóval később egy kártyás vasárnapon, az újságírók és írók klubjában, amelynek többi közt állandó vendége volt egy pap. Reverenda helyett civilruhát öltött, így lépett be a külön-szobába, ahol a kártyázás már elhagyta a májusi szórakozás derűs partijait és szabadon engedte a démonait. Vagyis házard-játék folyt itt francia kártyákkal, az úgynevezett smen, ami olyan körülbelül, mint a huszonegyes. A pap aznap túl sokat veszített, nyilván erején jóval felül. Elkomorodva hagyta el a kártyaszobát, s a küszöbön hangosan fogadkozott: „Esküszöm az élő istenne, hogy soha nem veszek többé kártyát a kezembe”.

Körülnézett — túl sokan hallották a fogadalmat. Évert hozzátette igen gyorsan: „Soha. Kivéve. ha vendégeim jönnek és kártyázni akarnak. Kivéve, ha én megyek valahová és a háziak játszani akarnak. Kivéve, ha szülőfalumba utazom, és

az otthoniak egy kis kártyára invitálnak. És kivéve természetesen, ha bárhol, bármikor alkalmam van kártyázni...”

Májusi hír volt egy lapban az is, hogy egy hadirokkant felakasztotta magát, mert eltörött a mulába és koldulásból nem tudott másikat venni magának. A hír alatt egy nagy riport éktelenkedett egy úrról, aki tízezer pengőt veszített egy ültő helyében, s hát sikkasztott pénz volt...

Manapság a kártyázás megcsendesedett. Vasárnapi, májusi öröm lett a játékból, kis mulatság, aprópénzes szórakozás, s ez a jó. Valamit megfigyeltem: középkorú és azon túli férfiak az igazi vasárnapi kártyázók. Vagyis, ha elmondod, hogy ezen a májusi délutánon kártyapartid van, tudom, elmúlt már a fickókorod, s a festett tűznél didergő makk ász megpillantására jobban csillog a szemed, mintha a milói Vénusz járna arra, könnyű kartonruhában...

Ahogy előrehajolsz, törökülésben a zöld gyepon, mondj be csak a százaszt, rekontázd meg a partneredet, hiszen olyan bizonyos vagy a játékodban. Minden öröm jó fűszere az életnek, jó kis kártyázással eltelik ez a szép délután is. A fiatalok, míg ti kártyáztok, sötétre indulnak és hosszan bámulják egymás szemének színeit, holott tudják: a lány szeme kék, a fiúé barna...

Guľay István

A MI UTCÁNKBAN

lött a kocsmában. Szokása szerint csak trefálkozott. Azzal bosszantották, hogy nevetni is lusta. Fenét! Nekem megmondta: ha nevet, akkor nem kap rendesen levegőt a tüdeje. Különbön nagyon komoly ember volt...

Szóval... Észrevette, hogy a sok rosszat, amit rákentek, igyekszem lemosni róla. Hát igen, ha távolról nézzük a dolgot, volt is alapja a túlsók beszédnek. Hm, értem. Arra gondol, hogy az a „légyszomj” takaróul is szolgálhatott a munka utáni kocsmázásnak, s annak, hogy otthon a ház körül nem lendített semmit előre.

Persze, a munka! De gyorsan rávágta! Abban megegyezünk ugye, hogy aki megfelelő minőségű és mennyiségű munkát végez éveken keresztül, mégpedig úgy, hogy szereti is csinálni, arra az előbbi szavak nem illenek?... A folytatása is ilyen egyszerű. Már amilyen egyszerű lehet az, hogy egy Kuculi István nevű úthengerlő meghal a kocsmában, a saját karosszékében, jó magyar bor mellett és ráadásul, még testamentumot is hagy hátra.

Úgy ám, végrendeletet. Felolvasom, jó? Itt van nálam, mindig magamnál hordom!

„Alulírott minthogy oly erőtlenségre jutottam, hogy már egy éve a munkámat is csak nehezen tudom nap mint nap elvégezni, hát most teljesen tudatomnál lévén, de várva, hogy valami baj jöjjön rám, a következőket foglalom végrendeletembe:

— Háзам és udvarom a feleségemre szálljon teljesen. Azt csinálhat vele, amit akar.

— Három fiamnak szakmát adtam a kezükbe. Ab-



Czinke Ferenc rajza

ból megélhetnek, segítségül azonban mindegyiknek hagyok öt-ezer forintot, ami egy az előbbi választja...

— Ha pedig leesek a lábamról, azzal a kéressel fordulok a tisztelt Vállalatomhoz, hogy azt a gépet, amin én dolgoztam, s ameneveztem, annak adják alája, aki kéri, hogy az ő gépe legyen, ne pedig olyan, aki nem akar vele dolgozni. Aki pedig kérte, hogy az övé legyen, annak a karosszékeim árából, amíg futja, a Sándor István nevű pincér naponta egy ingyenfröccsöt adjon munka után.

A többi nem érdekes. Keltetés stb.

Úgy látom, ez megdöbbentette. Hogy valaki annyira szeretheti a gépet, mint a feleségét! Végren-

delkezik róla! Mondja, ez furcsának találja, vagy szépnek? Szépnek? Azt vártam, hogy az előbbi választja...

Azt mondtam, ha véletlenül sötétedés után érkezne, ajánlom, hogy hozzon magával elemlámpát. Mert elég sötét kis utca a miénk. De — ha én lennék a szavak mestere — azt mondanám, hogy ilyen utcákban észre lehet venni az ilyen kis tettek fényeit is.

Tessék csak eljönni egyszer erre felé, majd akkor elhiszi nekem, hogy itt található a világ egyik legfényesebb sarka. egész sok kis fény van mifelénk, olyanok, mint amelyet elmeséltem. Csak meg kell keresni, s látni, aztán már úgy érzi az ember, hogy nagy a fényesség!

Ősz Ferenc

KÖZ-MONDÁSOK

A mikor egyetlen bölcs dolog sem jut eszembe — az utóbbi időben egyre gyakrabban — szívesen kotorászok népnők bölcsességeinek kincstárában, melyből mindig sikerül valami elmés-séget kibányászni. Szeretem eme bővíző forrást, mely azt is dokumentálja, hogy népünk sok ügyben már évszázadokkal előtte tudta, mitől döglök a légy, ami szintén egy népi mondás.

De az utóbbi időben eme szenvedélyem miatt egyre több kellemetlenség ér.

A múltkor például egy részeges huligánról szóló híradásból a hangulatfestés miatt azt írtam, hogy iszik, mint a kefekötő. A cikk megjelenése után a Kefekötők Egyesülése levelet intézett a szerkesztőséghez, és kérte, hogy adjuk közre tiltakozásukat a súlyos rágalom ellen, amely a becsületesen dolgozó kefekötők kollektíváját vérgisértette. A tiltakozó levél kilátásba helyezte, hogy amennyiben nem tartózkodom az effajta, káros általánosításokra felhasználható felelőtlen kijelentésektől, megráznak, mint Krisztus a vargát. A tiltakozó levél megjelenése után a Vargák Szekciája tiltakozó me-

netben vonult fel a szerkesztőség elé, hogy nem volt

ahol a szónok a fejem, valamint azt követelte, hogy sértő kijelentésemet vonjuk vissza.

Ezek után senki sem csodálkozik, azon, hogy milyen szörnyű baj zúdítottam a fejemre, midőn egyik bíráló cikkemben a népi mondást idéztem, mely szerint baj van Kőpecen. A köpecsi községi tanács végrehajtó bizottsága memorandumot intézett hozzám, és visszautasította a rágalmat. Közölték, hogy közösségükben a felszabadulás óta semmi baj nincs, rendben halad a betakarítás, okosan gazdálkodnak a közséjfejlesztéssel és havonta 35 centi betonjárdát építenek.

Hasonló okokból tiltakozott az Állami Biztosító mohácsi fiókjának intézője is, a Több is veszett Mohácsnál című írásomért.

Közölte, hogy a mondásban foglaltak, bár megfelelnek az igazságoknak, miszerint Mohácsnál már veszett el egy és más, de a cikkben fel kellett volna tüntetni, hogy ennek az volt az oka, hogy nem volt

háztartási biztosításuk.

Legutóbbi cikkemben takarékoságra intettem feleimet, mondanám súlyosabb tételre idéztem népünk tapasztalatainak gazdag tárházából kölcsönkért mondást miszerint több nap, mint kolbász. A cikk megjelenése után a Kolbászipari Tröszt éleshangú tiltakozó jegyzékben utasította vissza az alávaló rágalmat:

„Az effajta demagóg kijelentések csak arra jók, hogy elvegyék dolgozóink kedvét a termeléstől, valamint megingassák népünknek a közellátásba vetett bizalmát” — írták memorandumukban.

A méltatlannak érzett támadásokon elkeseredve berúgtam, mint egy kefekötő... pardon, mint egy disznó és mindön a kocsmából ki akarták tenni a szűrőmet, melyben én is benne tartózkodtam. tiltakoztam. A kiérkező rendőrségre a pincér így tájékoztatta:

— A kedves vendég úgy káromkodik, mint egy kocsis. A kocsmában három frakkba öltözött úr tartózkodott, akik

a fenti szavakat meghallván a pincérhez léptek, átadták a kocsisok tiltakozó jegyzékét, majd a nevezett vendéglátóipari dolgozót úgy megdorgálták, mint szódás a lovat... illetve helyesbíték, miután nem óhajtom, hogy a szódások lovaikkal aláíratott jegyzékben forduljanak hozzám felelőtlen fecsegésem miatt.

Hazafelé menet elnékeltem a rátóti legények viselt dolgairól szóló népi balladát és amilyen pechem van, egy lokálból éppen három rátóti legény vonult ki és ott a helyszínen elégtételt vettek rajtam, a közséj ifjúságának becsmerléseért.

A kórházban megállapítottam, hogy cikkeimmel már sok bosszúságot okoztam embertársaimnak és ime rajtam is bekövetkezett a bölcs népi mondás tanulsága: addig jár a kórsó a kútra, míg el nem török. Itt természetesen azonnal le kell szögezmem, hogy nem a vas- és edényboltban vásárolt kiváló minőségű kórsókra gondolok, hanem a lelkiismeretlen maszekok által összeeszkábált vacakokra.

Ezt az alkalmat használok fel, hogy megkövessem a magyar kisiparosok fazekeas szekicióját, amely a temetésén rendezett óriási demonstrációt aljas rágalmain ellen.